

TIDEVARVET

N: r 9: 1929

Varför betalar svenska folket skatt? är veckans ledande artikel.

Bland tänkvärderheter Längs horisonten är De indiska kvinnornas frihetsmanifest. Där om skriver lektor Jenny Velandér.

Den första bankpolitiska doktorsavhandlingen i Sverige försvarades i lördags på Stockholms Högskola av fil. lic. Karin Kock. Förste opponent var professor Brisman.

Den kvinnliga tredje opponenter, doktor Andreen-Svedberg, har en del att tillägga, med anledning av pressens hållning Kring en disputation.

Tidevarvet återger Två brev från Elfrida Andréé till redaktören för Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning S. A. Hedlund, vilka i en intressant artikel av Maria Scholander-Hedlund publicerats i tidskriften Hertha.

Den ständigt aktuella frågan om sjömännens levnadsvillkor vilken ytterligare aktualiserats genom en ryksdagsdebatt belyses från ett par synpunkter i artikeln om Sjömännen.

"Veckans novell" är hämtad ut ur de två första kapitlen av den norske författaren Nordahl Grieg's mäterliga bok Skibet gaar videre — som ett å propos till artikeln Sjömän.

Fru Råstiger ställer en fråga: Flykten till villastaden — en tvångsföreläsning?

Galleri Modern

utställer Ojemålningar och Pasteller

av

EUGENIE JANSSON

Sturegatan 26

Vardagar 10-6 Söndagar 1-4

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

Möbler

Möbler köpas bäst och billigast i

Rockströms Möbelfabrik

Aven kredit ordnas Stora Nygatan 10-12, Södm., Norr 16650

Längs Horisonten

INTERNATIONALENS AVRUSTNINGSPROPAGANDA

Ledarna inom Socialistiska arbetareinternationalen ha varit samlade i London till en viktig konferens. En av de mest kända ledamöterna av Internationales speciella avrustningskommission, J. W. Allardé framlade vid detta tillfälle i en diskussionsinledning ett praktiskt arbetsprogram för avrustningskommissionen. På grund av denna, som det anses, mycket användbara plan fattade konferensen sitt beslut om Internationales närmaste uppgifter på detta område.

I arbetet framträdde särskilt två punkter: Den allmänna opinionens väckande genom energisk påverkan och ett uppriskande av Nationernas förbund genom påminnelser. För att uppnå detta skola Internationales exekutiv, de socialistiska partierna och deras organisationer samt eventuella följköten till den förberedande avrustningskommissionen insända en adress av följande lydelse:

Detta möte, etc., väntar att Nationernas förbunds förberedande avrustningskommission snarast möjligt skall bringa sitt arbete till ett framgångsrikt resultat, så att alla jordens folk slutligen få se de högtidliga utfästelserna om en avväpnad uppfylla genom en allmän överenskommelse. Mötet förklarar att folkens läng-

tan efter fred måste finna sitt uttryck hos regeringsrepresentanterna i Genève, så att en organisation av freden verkligen kan komma till stånd.

Av intresse äro också de antagna planerna för fredsarbetet bland de stora massorna. Internationalen skall i samråd med Fackföreningarnas internationalen uppgöra en gemensam plan för avväpningspropagandan. Första majdemonstrationerna skola i år i ännu högre grad än vanligt få karaktären av freds demonstrationer. 15-årsdagen av krigets utbrott skall begåvas med demonstrationer över hela världen, med snabb avrustning som första krav.

Om den stora värld som utgöres av fackföreningarnas och de till Internationalen anslutna verkliga vilja visa en åsikt, ha de genom antagandet av denna plan ett stort tillfälle att ådagalägga sin makt.

PAVENS GULD PENNA.

"Påven erkänner Konungariket Italien med staden Rom som huvudstad och huset Savoyen som regerande dynasti." Så lyder den sista artikeln i det fördrag, som nyligen undertecknades i Lateranpalatset av påvens statssekreterare Kardinal Gasparri och Mussolini med en från Vatikanen ditsänd guldpenna, som sedan överräcktes som påvens gåva till Mussolini.

Därmed avslutades den snart sextioåriga period, varunder fem påvar upprätthållit den frivilliga demonstrationen att vara "fånge i Vatikanen", enär de ej kunde beträda mark, som låg under den världsliga statens suveränitet. Den första artikeln i det nu undertecknade fördraget upphäver den gamla garantin av 1 maj 1871, som tillförsäkrade påven vissa rättigheter inom den suveräna italienska staten. Istället blir Vatikanen (de vatikanska och lateranska m. fl. områden, se artikeln Påvens frihet i Tidevarvet nr. 6) en fullt suverän stat, vilket även innebär egen järnvägsstation, telegraf-, telefon- och trådlös station, rätt till eget mynt, egen selemission och egna postmärken.

Synnerhet den franska pressen av olika färger tycks ha gripits av en stark oro inför denna försoning mellan Italiens två mäktige. Den vill göra gällande, att fördraget ingalunda innebär en påvemaktens frigörelse från den italienska statens tryck och dess höjande till större och friare universalitet, utan är i stället ännu en intäkt för Mussolinis romerska imperialism. Man antyder och förgär sig över, att det varit Pius XI's obotliga alpinism — han är den första som bestigit Monte Rosa! — och överhuvud hans längtan ut i värld-

Forts. å sid. 2

En ny kontinent. 1. Av Elin Wägner

Var mänsklighetens oro någonsin så stor som nu?

Man kan icke mäta ett århundrade oro med ett annat århundrade. Men man kan säga att vårt århundrade täres av en djup oro. Kanske inte djup nog i betraktande av det läge vi genom upprepad kränkning av livets lag skapat åt oss, men likväl förande nog.

Mängden av människor veta icke orsaken till sin oro, men de känna den. De gripa i blindo efter botemedel: bättre giftgasutrustning, mondism, antimonism, proletariats diktatur.

Men bland mängden finnas också människor som söka sig fram mot klarhet och överblick, borra sig ner till orons orsaker och söka dess botemedel och som därvid göra sig ett nytt betraktelsesätt och välja sig en ny livsform.

Med sin nya visshet vända de sig till människorna, söka nå deras oro och förklara den för dem, upplysa dem, uppvigla dem, vinna dem. Ett ganska övermåttigt företag, men de leva under tvånget att försöka.

Ett vittnesbörd om denna strävan ha vi åter framför oss i dag, ett nytt till alla dem vi tidigare sökt förmedla åt Tidevarvets läsare. Det är ett

gemensamhetsverk med titeln Våld och icke-våld, Gewalt und Gewaltlosigkeit, utgivet på Rotafelverlag, Leipzig, av wienaren, dr Franz Koelber.

Det vill vara den aktiva pacifismens bekännelseskraft, ge en djuplodning av problemet våld eller icke-våld.

Romain Rolland, Leonard Ragaz, Alfred Adler, Hendrik de Man, Stefan Zweig, V. Bulgakoff, John Graham, Mahatma Gandhi äro bland bidragsgivarna.

I sitt förord konstaterar utgivaren att massorna avfallit från lösenorlet Aldrig mera krig och uppdelat sig på våldsbekännarnas olika läger. Men han konstaterar också och vill med denna bok visa på att det finnes en rörelse som förbinder människor över hela jorden, i en gemensam eller åtminstone likartad strävan för våldets övervinning. Den rörelsen bäres av sådana människor som gripits av tron på att det finns en framtid på andra sidan våldet, en tid av människornas frivilliga samordnande, då den mänskliga ordningsviljan icke skall behöva bruka tvång.

Denna tror, säger han, icke flykt in i en vila, icke uttryck för personlig kraftlöshet. Och när man läst bo-

kens alla bidrag, måste man medge att ur den meddelar sig en stark anspänning av kraft. En illusionsfri insikt om att det är en oerhörd sak man satt upp för sig som mål egentligen, detta att avsätta våldet som mänsklig viljas instrument, talar ur den. Man möter en trosig framids-tro quand même.

Här är verkligen icke fråga om negativism, om ett låtande bli av vissa farliga och olämpliga företag såsom krig. Här är frågan om en till det yttersta pressad aktivism, en hjärnans, viljans och hjärtats aktivism.

Den korta inledande uppsatsen av Romain Rolland har lika många trumpetstötter till kamp som den har rader. Rolland säger där detsamma som Gandhi brukar säga, att han är större fiende till feghet och svaghet än t. o. m. till våld som han bekämpar. Vägen till fred är uppföring av det egna jaget, säger han.

I en rad översiktliga uppsatser knytes den sista fäsen i kampen mot våldet vid den tradition som går djupt tillbaka i årtusendena. Kinesiska visa som Lao-tse och judiska profeter som Jesaja och Hosea voro våldets bekämpare liksom i vår tid Tolstoj och Gandhi, och de förkunnade tron på

Kring en disputation

Det finns ett litet fåtal kvinnliga mäniskor. Det finns några få, som är så ofrånkomligt duktiga på sitt specialområde, att de ha sin egen individuella berömmelse trots sitt kön. Sonja Henie t. ex. och Vagabonde och docenten Nanna Svartz.

Men i stort sett är det en hård tid för oss kvinnor just nu. Ha vi någonsin varit så infamtpåssade? Man jagar oss spalt upp och spalt ned i tidningarna i vår egenskap av kvinnor. Man säger att vi till varje pris vill vara lika männen och att vi förnekar all skillnad så gott det vill gå. Medan sanningen är, att det bryr oss föga om likheten eller skillnaden blir stor. Om vi bara i all rimlighet kunna finna våra individer och stå eller falla med vår egen personliga prestationer.

Tag som exempel Dagens Nyheter referat av Fil. lic. Karin Kocks disputation i lördags på en avhandling om rättsätsar. Tror någon att referenten stora närmast ett ord om avhandlingens gitter förtjänster? Som man skulle gjort om det gällde en karl. Att det var den första svenska doktorsavhandlingen i bankvetenskap.

Att författarinnan åstadkommit detta omfattande värdefulla vetenskapliga arbete under det att hon samtidigt skötit en krävande tjänst vid Skandinaviska Kreditaktiebolags statistiska avdelning. Ingalunda. Istället får man veta att fakultetsopponenten var "chevaleresk". Och det alldeles felaktiga påståendet att respondenten avbröt opponenter — då hon istället varje gång artigt men lägligt anhöll att nu få besvara denna del av kritiken — utlågges såsom ett kvinnligt privilegium, som är självklart i likställighets tider. Och jag som hade trott, att Dagens Nyheter skulle skriva bra och korrekt om Karin Kocks disputation.

Men man är förstas en obotlig optimist och glömmer att kvinnorna hålla på att "intränga på männens arbetsområden" som det stod i Svenska Dagbladet å propos den kvinnliga lokföraren i Spanien.

Den kvinnliga tredjeopponenten.

att anden kan härska och uttrycka sig, skapa ordning och framsteg utan våld.

Professor Leonard Ragaz från Zürich ger en gammalträngd tolkning av Kristi ställning till våldet och av den dialektisk varmed kyrkan lyckats omtolka densamma och förlika den med våldslöstans intressen. Den äkt-kristna evangeliska traditionen följes genom raden av krigsivrigande sekter, ända fram till vår tids kväkare, duchoborzer och tolstojaner.

På så sätt får man se att den nuvarande kristna fäsen i mänsklighetens historia icke täcker hela mänsklighetens historia. Man får se att våld och krig icke uppfyllt den så helt som en ensidig historiskrivning velat påskina. Våldet kringskärs och mister något av sin absoluta härskarställning. Det är en av makterna i tillvaron men icke den absoluta, och den kan tämmas.

Den mänskliga naturen är icke så våldsinriktad som det kan se ut för dem som leva i vår av suggestionen om våldets nödvändighet genomdränkta atmosfär. I denna vår natur finnes också det behov efter gemenskap och den villighet att hjälpa, på vilken civilisationen byggts upp.

Det kan vara sant att historien tycks vittna om en lagbunden rytm i olika rasers och klassers uppstigande och fall. Det är icke gärna möjligt att hänge sig åt tron att denna rörelse skulle brytas genom att kommunismen bleve verklighet. Proleta-

Forts. å sid. 4.

glatt prat om mat

hör man i de familjer som köpa

Konsum

Billiga och sunda varor i sunda butiker.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag. Sussplan 1-1, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:

Ada Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Ehn Wägnar.

Elisabeth Tamm.

Honorin Hermelin.

REDAKTIONSSSEKRETERARE

Carin Hermelin.

Mottagnings tid 10-12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.

Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

Postgärd 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helgfri kr. 6,-, halvår kr. 31,0,

kvartal kr. 2,- Lössnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre

per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929

Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag

Storgatan 22

Varför betalar svenska folket skatt?

Vid fjolårets riksdag löstes kommunalkattefrågan till dess nya. I samband därmed har utarbetats nya formulär till deklaraionsblanketter, så invecklade att var och en med nödvändighet måste deklarerat fel, vilket kallas att deklarerat falskt. Endast de, som förut förstått att deklarerat falskt, kan nu deklarerat rätt. Under den sista tiden har det också förekommit alla variationer av insändare i tidningarna, som skämsamt klagat över självdeklarationernas besvärigheter. Bakom detta skämt ligger ett ofrånkomligt allvar — att svenska folket inte förstår, varför det betalar skatt. Så följdriktigt har utvecklingen gått, att samtidigt som byråkratismen har snört in oss i en massa obegripliga lagar med lika många regelrätta och mekaniska ämbetsverk, som krängla till livet för oss istället för att underlätta det, samtidigt få vi så besynnerliga skatteformulär, att vi inte veta, hur vi ska göra. Genom fastighetstaxeringen höjdes taxeringsvärdet av jorden, åtminstone vad de mindre gårdarna beträffar, över försäljningsvärdet. Enligt vilka grundar betala vi skatt för jorden? Det är i varje fall icke efter nu gällande jordvärde. Detta sker samtidigt, som alla förena sig — och med rätta — i en jämmerlåt över jordbrukets dåliga ställning. — Och vidare — spannmålspriser, som av myndigheterna i år blivit fastställda för deklaraionerna föregående år, överstiger betydligt fjolårets verkliga priser. Men det är efter dessa värden alla s. k. statare få betala. De äro löntagare. Löntagarna ska således icke skatta i förhållande till sin lön, utan efter godtyckliga belopp. Detta förutom att alla löntagare äro de av skatter mest betungade. Slutligen återstår inkomst av kapital, där ligger väl alltjämt möjligheterna att undgå skatt. Där kan man genom en "skicklig" bokföring undanhålla staten dess andel.

Den tilläggs-skatt, som löntagare och jordbrukare av ökand anledning få betala är väl närmast att betrakta som ett arbetslöshetsanslag till militärer och tjänstemän. Men om en sådan uppdelning skall ske, borde kapitalet, som nu endast har att skatta för sitt verkliga värde (och kan krypa undan även det) ge en tilläggs-skatt till de verkligt arbetslösa.

Vi förstå inte, varför vi betala skatt eller hur vi betala skatt. När vi förstå det, komma vi nog att ändra på det.

Vem kan försköna riksdagshuset och huru?

Det är en händelse, som ser ut som en tanke, att samtidigt som gasrikets problem blivit så aktuellt, och det talas om stor iver i England, stor utsträckning i Frankrike, stort intresse i Italien, oerhört intresse i Tyskland o. s. v. — allt för gaskydd — samtidigt kommer hr Östbergers förslag att gräva ner riksdagshuset i Helgeandsholmen. Han har inte sagt att det är för att skydda "vårda ombud för Sveriges folk" för giftgasen, men antagligen är det ett av skälen. Det kallas i stället försköna. Visst är riksdagshuset en vandringsfäst för Stockholm, men vore det inte viktigare att börja med att reformera infirån, att göra politiken till en prydning? Det är inte så många år sedan riksdagshuset byggdes, och fädernas misgärning ska hämnas på barnen intill tredje och fjärde led. Är det rätt att kasta ut 1,317,000 kr. för att bygga om den nyligen uppförda byggnaden. Kunde de inte använda bättre genom att anlås till bostadsmedel? Dessutom — skulle den dystra stenmassa, som hr Östberg förelagat, där varken noll eller måne lysar invändigt och som utvändigt nedgrävs i jorden och vars intryck så väl motvarar vår tids hopplosta kamp mot en övermåttad materialism — skulle den verkligen också överensstämma med ett kommande skickligt livsvis?

Lat oss hoppas att så inte är fallet: hållandet! Låt oss arbeta för — inte var egen till synes meningslösa kamp utan en *ljusare framtid*. Och överlått åt denna att forma den byggnad, där svenska folkets talan skall föras!

Elisabeth Tamm

Isfest på Stadion

Det vackra Stadion till sista plats fyllt av förväntansfull väl påpsålad publik, tusentals lampor gnistrande i alla färger, därunder en spegelblank is över vilken en bitande nordan då är lekfullt spelar fram snöföredåsa virvelvindar — Stockholm skall få glädja sig åt stälkskon vackra låta lek.

En uppvisning av Sveriges f. n. bästa konstskåre inleddes programmet. Först kom den lille själriga lottosen Bo Tomtehandler, och med gravitet allvar och utan att darras för den mångtusenhöjda publiken gick han igenom sitt program. Fröken Dugnar Persson åkte sedan, litet stelt och utan all rytin.

Om de nuvarande svenska skåarna kan man nog i allmänhet säga, att de använda sig för litet av musik. Det är dock genom den de kunna få fram mjukhet och schwing. Till en annan gång borde de välja lite mer individuellt betonad musik och åka in programmet efter den. Fröken Persson verkar, annars att vara beväpnad med fart och humor, kommer skickligt och mjukheten sedan, blir hon nog bra. Om herr Torsleff är ingenting att säga mer, än att hans åkning gick. Stelhet och frånvaro av all fart karaktäriserade det hela, med ett ord han var tråkigt att skåda.

Så kom fröken Hultén. Nu blev det litet mera fart och djärvt, det märktes att hon varit i Wien och tränat en del, hoppen och piruetterna gingo ganska bra och mjukheten var betydligt större än hos de föregående.

Men vad kan det vara hos Vivi Ann Hultén, som gir, att man icke alls blir övertygad om att se en blivande konstskåerska av mera betydande mått. Det är något hon saknar. Dugnar Persson verkar i så fall mer lovande.

Under tiden som de andra skåarna levererade sina uppvisningar, har en liten varelse i en vit pås gjort sitt intåg. In för en beundrande skara av pressmän och fotograför gör hon sina uppvisningsövningar. Som en liten smidig mjuk katt.

Längs horisonten

Fort. fr. sid. 2.

den, som gjort att han ej förmått motstå trycket från Mussolinis målmedvetenhet.

Manchester Guardian tar genom sin Genèvekorrespondent upp frågan, huruvida Vatikanen såsom suverän makt kan anses komma att inträda i Nationernas förbund. Detta anses dock ej sannolikt. Påven önskar det ej, och förbundssekretariatet inser också till fullo de stora svårigheter, som måste bli en följd av Vatikanens inträde bland övriga "folk" i förbundet. Påven kommer sannolikt blott att som förut sända sina uppfordrande noter till förbundsöfversamlingen — vilket första gången skedde 1921 med en vädjan för det hungrende Ryssland och sedan upprepats ett par gånger av olika anledningar.

Sådana uppfordringar kunna bli betydelsefulla nog i världen — helst i en betydande påves hand.

INDISKA KVINNORS FRIHETS-MANIFEST

Världen har blivit en enda levande organism och den moderna ideella samförståden är den näringströmmen, som ger vitalitet åt varje dess organ. Intet synes mig klarare bevisa detta än de indiska kvinnornas magna charta, som de framlade i Madras den 27 dec. 1927. Den är inledningen till Indiens nya historia. För så vitt det britiska imperiet fortfarande skall gå i spesten för politisk och social frihet och laglig ordning, så måste det fortsätta sin metod att frigöra sina politiska myndighetsstater, när dessa blivit i realiteten myndiga. Därioför måste också den dag komma — under samma förutsättning — då Indiens kvinnor få sitt frihetsmanifest lagfast, så det i realiteten får karaktär av deras magna charta.

De viktigaste paragraferna däri äro i fritt återgivande av huvudsakarna. 1) Om statens utövande av blivande mödrar, modellön för kvinnor som äro anställda i fabriker, åknepensioner, rätt för moder att tillstå till med fadern vara barnets vårdare och förmyndare.

2) Obligatorisk skolutövning för gossar och flickor.

3) Obligatorisk läkareundersökning av alla skolbarn, obligatorisk vård och uppfostran av vanföra barn, barnomsorgstolar m. m.

4) Stödande och främjande av kvinnoororganisationer som ha social och nationell rekonstruktion till mål.

5) Højande av äktenskapsåldern till 16 år för flickor, 21 år för gossar.

unge är hon, hoppen, spiraler, piruetterna, allt går lika lätt i den stora tunga påsen. Det kan icke vara någon annan än den mångbesjunga norska vårdmästarens Sonja Henie. Så blir det då hennes tur. Förväntansfull tystnad bland publikerna. Hon tar av påsen och står i en gnistrande röd klänning, precis så sot som en liten isprinsessa bör vara. Så sprang hon in på banan för att börja sina piruetter och de voro legio, men omväxlingen och det vackra fick man leta efter. Allt var en enda uppvisning av ständigt piruetter, sittande piruetter på fot, på två fötter o. s. v. i all öändlighet.

Naturligtvis på ett måtligt sätt genomfört men för mycket maskinlistigt. Nog kunde fröken Sonja ha kostat på sig några vackra skor, litet valser och hopp, litet av det, som gör konstaktning till en ögat njutning. Halva antalet piruetter hade vi gott kunnat undvara, lika det synerligen fula avslutningskåret, där hon med huvudet mot isen och ena benet uppåt åker baklänges ut. Att Sonja Henie kan åka är odisputabelt, varför då göra den stora allmänheten, som väntat sig vad konstaktning bör vara, något mjukt, harmoniskt, smekande, så besviken.

Den osunda tidningskampanjen, som föregått det hela hade ställt publikens förväntningar för högt, reklam är en sak, osmaklig sådan i ekonomiskt syfte en annan.

Konsttäckning urarar att bli cirkus, alla de vid Sonja Henie-festen uppträdande hade utpräglade publikierfäsoner. Låt oss slippa sådant, det hedrar åtminstone ej svensk idrott, och än så länge få vi väl räkna konsttäckning som idrott.

T o o.

6) Förbud mot äktenskapshandel. (Den summa en far är villig att ge till en man för att han skall bli dotterns brudgom bör givas till henne som hennes personliga egendom.)

7) Förbud mot att isolera kvinnorna (i harem).

8) Rätt för kvinna till arv, egendom och förvaltning av sin egendom.

9) Högre standard i samfundslivet, särskilt i industrien.

10) Lika lön för lika arbete, förutsatt lika utbildning och skicklighet. Förbud mot barnarbete i fabriker, om icke det står under opartisk kontroll och inspektion. Obligatorisk registrering av industriföretag som ha barn i sin tjänst.

11) Inskränkning av tillverkning och försäljning av rusdycker samt inför offentligheten ansvar förvaltning av inkomsterna för rusdycker.

12) Samma sexuella moralstandard för män och kvinnor: kvinnan fördrar rätt att själv bestämma, när hon vill åtaga sig moderskap, hon fördrar samma rätt som mannen till laglig skilsmässa och samma skilsmässolag för män och kvinnor, vidare avskaffande av tempelprästeriet och lagstiftning för upphävande av all art av prostitution.

13) Rätt och plikt att bli medlemmar av lagstiftande o. a. folkrepresenterande församlingar, provinstryelser, kommunala styrelser, kommittéer m. m. Valrätt för kvinnorna till varje sådant representationsuppdrag. (Till församlingar, myndigheter, styrelser och partier riktas en ivrig vädjan att tillse att minst två kvinnor insättas i resp. organisationer och att ge kvinnliga kandidater plats på vallistorna.)

14) Kvinnorna betyga sin tro att ingen nation kan fylla sin uppgift, om den icke kan och får regera sig själv. De betyga sin övertygelse att tiden nu är inne, då Indien kan och bör få självstyrelse.

15) Emedan kvinnorna av naturen äro större världare, vädja Madrasförsamlingens kvinnor till hela världens folk och regeringar och särskilt till den engelska regeringen att förklara krigen oelagliga och följaktligen brottliga samt att främja fredlig samverkan mellan folken och bevara freden.

För England ökar det en förtung börd. England har nys inkallat i nedborgerligt ansvar — med 387 röster mot 10 — fem millioner unga kvinnor och därmed ökat sin väljarekrif från 21 till 26 millioner. Där råder också på vissa håll livliga farhågor för dessa s. k. lappers. Men de mötas av t. ex. mr J. L. Garvin i Observer med ett lugnt: "Tanken är i sig själv icke mer alarmerande än den sen länge bestående regimen att varje man måste ha en moder." Mr Garvin tar också mycket lugnt det faktum att kvinnor komma att regera, regering, parlamentet men endast så småningom — i den mån de hinna förvärva kompetens och pondus.

Det ligger dock något svindlande i att England låta lugnt skall balansera demokratins krav i ett land där åttioåringar äro mödrar, där en sjutton-årig student kan ha ett harem på halva dussinet hustrur, där barnsängsdödligheten är 40%, där där kvinnorna äro fångar i sitt hem. Motståndet kommer icke mest från brittiskt imperium utan från Indiens många imperier, från det mohammedanska prästerskapet, från alla braminerna, buddadprästerna, från alla andra anhängare av kastväsen och kvinnornas besjöjning till anlete och själ och först och främst från miljoner besjöjda kvinnor. Hur stormen vällar rörelser ändå ner på djupet synes i Afganistan. Också är manifestet tydligen det radikalaste någonsin framlagt — om i näste öfriga några att beräkna motståndet eller för att ha en viss pruttan kan icke bedömas på avstånd.

Jenny Veilander.

Studio.

Specialbokhandel för in- och utländsk litteratur i Religion, Filosofi, Mystik, Teosofi, Frimureri, Akutism, Sufism, Psykologi, Modern uppfostran, New Thought.

Norlandsgatan 30. Tel. 2700

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmörögatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.
Familiärätt. Hyresrätts. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från ländorsn besvaras omgående.

EVA ANDÉN Advokatbyrå
Inneh: Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14, Tel. 7575-7576.
f. d. L. A. Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Bouppteckningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Kungsgatan 6, Stockholm.
Tel. 14799 24 24

L Ä K A R E
Införd genom
Stockholms Läkarförning
Dr: **Helfrid Roland**
Allmänpraktiserande
Rösträndgatan 9 A. Tel. V 60250
Mottagnings-tid: 9-11, 1-3, 10-11
Annat tid efter överenskommelse.

Doktor
I. Samzellus-Lejdström
Rönt- och lärbubningar.
Mott. efter överensk., häst 1/11 - 11, per Telefon 778 40.
Artillerigatan 23, 3 tr., t. vj

TANDLÄKARE

Tandläkare BO BURMAN
Medlem av Sthlms tandläkarfören.
Birger Jarlsgratan 34. Tel. 10290
Mottagnings-tid enl. överenskommelse per telefon. Mån- och onsdagar, frödagat även kvällsmottagningar.

Tandläkare
Gunnar Wijkström
Odengatan 90. Tel. 84070. Vardagar 10-11, 5-7.30. Lördagar 10-1. Söndagar 12.30-1.30. Kostnadsfri rådförlig

Olga Eim Dahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Drick
Ramlösa-Vatten
Vårt lands enda naturligt alkaliska bords- & hälsovatten.

Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurö
(Åttjuttor statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar skickas från
Socialsekreteraren, Östermalmgatan 24
Stockholm.

SÖDERMANLANDS
ENSKILDA BANK
DEPOSITIONS-KAPITAL- & SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta
Solidarisk Bank. Grundad 1865.

SJÖMÄN

Den uppmärksammade diskussion om svenska sjömans öden i främmande hamnar, som väckts främst genom uttalanden av svenske konsuln i Antwerpen, Petri, var häromdagen flyttad innanför riksdagens väggar, där den upptogs med liv och kraft.

Konsul Petri har som bekant i mörka färger skildrat de svenska sjömannens tillvaro i hamnstäder sådana som Antwerpen. Han har med iver förordat att hamnhämnarna orättfärdiga utnyttjande av sjömannens penningresurser måtte förhindras och sjömannen skyddas mot venerisk smitta, superi m. m. som ofta följer med de nöjen de uppsöka under sitt landlov. Han har emellertid — trots sin uppenbara välmögen — yttrat sig om de svenska sjömannens anseende och deras misskrediterande av svenskt namn i utlandet på ett sätt, som framkallat starka protester från sjömannen själva, vilka ha ansett sin kär orättvist angripen.

I riksdagen hade motioner väckts av Hrr. Bergman och Holmgren i Karlskrona m. fl., som i stort sett på grundval av de av konsul Petri framförda synpunkterna hemställt om vissa ändringar i sjömanslagen. Dessa skulle gå ut på obligatoriskt anordnande för sjömannen av "dragsedel" för minst halva hyran, d. v. s. att sjömannen för egen del inte kan få ut mer än hälften av sin månadshyra. Den andra hälften skall av redaren antingen efter sjömannens anvisning utbetalas till någon person i Sverige eller för sjömannens räkning inläsas på bank. Man åberopar sig på utländsk lagstiftning i samma riktning, som givit goda resultat. Meningen är, att om sjömannen inte ha några pengar att förlösa, skola de också kunna avhålla sig från frestelserna i land, hajar av alla slag komma snart att märka att plundringsförsök på svenska sjömän inte löna sig och staten kommer att besparas stora utgifter för understöd, sjukvård och hämsändning av nödställda och förödda sjömän.

Det var en sällsynt fläkt från det levande livet självt, när transportarbetarnas förtroendeman, Hrr. Lindley, med de egna erfarenheternas hela övertygande kraft talade för sjömannens självbestämmanderätt.

Hrr. Lindley ansåg inte att varken plundringsförsöken — sömnpulver i öl — eller kaféerna voro så farliga som de utmålats. De som vilja leva högt på sjöman finnas f. o. v. också i hemlandet. Det är heller inte riktigt

SINGER ELEKTRISKA

är den moderna symaskinen, som hjälper husmodern med allt, som skall sys. Men den är också en vacker möbel — ett litet bord, som pryder den plats, där det står.

Alltid till hands — aldrig i vägen.

Flykten till villastaden - en tvångsföreläsning?

Kan någon egentligen förstå varför folk överger staden mer eller mindre bekväma små våningar i stan för att bygga "egen villa"? I många fall byta de bara ut ett betala hyra till värdens mot att betala ränta på inbetalningen plus alla avgifter för vatten, renhållning och reparation, som värden annars skulle ha skött åt dem. En oändlig väg ha de in till stans centrum, och vad vinnas de? Ostördhet av grannar? Hm! har ni sett hur tätt villorna ligger i våra moderna förstäder? En stadsgata är inte smalare och från vägen ser man rätt in i husen. Riktiga dockhus föresten — det är minnans inga lantliga utrymmen. Och trädgårdstomterna go då heller ingen illusion. Det måste vara en tvångsföreläsning, som drivs av folk, för några räkna grunder kan jag inte finna.

Villastadsfrun lög och nickade. Anmärkningarna kan vara sanna men alldeles oöversiktliga. Kom ut till mig och sitt vid mitt fönster och vakt, så skall ni kanske fatta det som är väsentligt. Kom en varm dag, då alla villorna öppna sig för sol och luft! — Ha ni så mycket sol i stan som strömmar in här till oss? När man bygger själv, lagar man naturligtvis först och främst att sov- och dagligrum få sol. När solen gått ner tar stjärnorna vid. De spridda elektriska galytkorna härute har ingen makt över dem. Med oförminskad strålning troligtvis locka de oss ut kväll efter kväll att sterra in i öändligheten, som kommer oss så nära.

Och se nu därute! Titta ett sänt myrke av småbarn i solbänken. Se, hur de tulta mitt på vägen, leka, gräsa och smeta ner sig, obekymrade av kläder och sköterskor. Bygga är deras värld och världen är stor och skön, den bästa och vänligaste av världar. Ett återkast av härligheten faller över föräldrarna.

När vi flyttade dit ut var det ännu sommar och man var inte så noga med dörren. Då gick knapp en dag utan att några av dessa minsta kom intraskande. Eller en stor framman hund stod plögligt mitt i vardagsrummet och stirrade undrande på mig: "är du en av de våra?"

Men den som upptog mitt i bygatans frimurer var en liten behändig dam på fyra år, som fattade min obekanta hand med sin lilla och smetiga och med stilla och kloklåda rusa sader: "Skall tanten gå in nu? Då går jag med i tanter. Och Pelle vill också gå med." Och så gingo de två små med mig ur rum i rum och den lilla kloklåda rusan över allt välsignelsen "så fint tanten har!" Efter det har varken furuset eller lysvärdaren någon chans mot min lilla förstadsvilla — för den ligger rätt i idyllen, alla veka hjärtans hem.

En stämning, en atmosfär, kanske en chinär är det vi sökt och lyckliga tro oss ha funnit. Vi vill inte tillbaka till staden, den centrala, kalla, bullriga och inerte till det centrala stenhuset med sina alla främmande familjer, som man passerar som skuggelster i trappan, hör tala men ingenting känner för.

Också här ute har nu hösten farit fram, skövat trädgårdarna och drivit in de små människoplantorna. Men var solgitt lockar ut dem igen. Och så en dag — snön har kommit! Hör ett sänt kvitter! Se sådana röda ivriga ansikten! Var minut är dyrbar, för det är en lust att leva. Till slut blir man övertygad.

Fru Röstberg.

tionen med ens in på den rätta vägen, som leder till sjömannens välstånd oberoende och frihet."

Men den unge sjömannen på en 15 — 16 år har i bästa fall 55 kr. i månaden. En lättmatros — ungefär i 20-årsåldern — har högst 123. Sjömanskyrke fordrar ordentliga kläder, som inte ställa sig billiga.

Som ett litet exempel på sjömannens uppförande kan också framhållas, att vid tradeträbarna på Belgien — av vilka endast Sveabolaget har sex — var under hela år 1908 ingen enda man efterseglad, d. v. s. kvarlämnad i hamn på grund av berusning el. dyl.

Av en restriktion sådan som den av Hrr. Bergman föreslagna väntar hr.

EN KVINNLIG MÄNNISKA

Två brev från Elfrida Andréé till S. A. Hedlund

Man vill tillropa var och en, vars öga glöder över dessa nu i andra hand avtryckta brev: gå inte förbi, utan stanna och tag en uppfriskande druck. — När S. A. Hedlunds verk är slutat och Jenny Linds stämna för länge sedan tystnat, tala de ännu lika friskt om — ja om vad? Döm själva.

Gbg. 26/4 79.

Goda Doktor Hedlund!

Vid några tillfällen har Ni erbjudit mig ett kraftigt bistånd i min konstnärssträvan. Jag minnes hur jag helt tvärt en gång svarade att jag hellre önskade rättvisa än presens på min sida. Den tiden hade jag ej nog tilltroende för mig själv för att kunna inse att jag ej behövde sara den förra för att jag den senare på min sida.

Nu har jag fått en portion självförtroende, som Ni märker, ty jag tror att med användande af sträng självkritik jag o förorten hjälp och bistånd. Efter o r o l i g a motigheter och kantigheter, hvilka nära nog hållit på att förstöra hela min spänstighet, går nu antingen och slutligen "Snöfrid" af stapeln i qväll för stor kör och dito orchester. Ett onödigt ödslande med min kraft voro lilla detta, utan nytta för min lifliga verksamhet, gå spåriskt förbi. Nu u eller a l d i g i måste jag börja inge den svenska allmänhetens förtroende, hvarigenom min arbetsbäg kan hållas frisk och varm, samt hvarigenom Hrr förläggare kunna få mod till att höra efter mig. Jag känner på mig som om jag stode vid en ny afdelning af mitt lif. Det är mina barndomsdrömmar som nu först skuld börja förverkligas. Jag har dessa veckor lefvat i ett slags överspärd hänförelse, som gjort det möjligt för mig att övervinna alla fiendeligheter och småaktigheter som hopat sig. En kör av volunterer har skyndat till mitt bistånd och den hopsamlade orchestern är intresserad och tjänstfäst trots att den blifvit lockad att lämna mig i sticket. Den ofta tanklösa allmänheten borde ättan en påminnelse att "många vägar öppna sig till griffen", även för qvinliga människor. Intet annat hinder än o f ö r m å g a bör finnas för den verksamhet som deras lust och häg manar dem att följa.

Men så är det ej ännu. Den ena kapellmästaren efter den andra retar sig förderivat härstades och lägger knapp tänkbara elaka hinder i min väg, bara derför, att jag eger en okuvlig lust att sysselsätta mig med orchester. Vill Ni med mig arbeta på att riva denna fördomsmur, så bör den inom ett par år ha ramlat, åtminstone i Norden. Och kan man sedan äga tillfredsställelsen att andra qvinliga människor, hvilka ofta samla en naturlig kallhet. Den ofta tanklösa oförhindrade framåt, utan att motas, säras och plågas.

Och nu har jag lättat mitt på samma gång betryckta och frimodiga synen för den som jag vet är varmherst. Förlåt att jag ej på värdadt sätt valt ut af min tanke och känsla det som vore lämpligast att skriva och det som vore lämpligast att behålla för mig själf. Det går ej för sig i dag. Själslifvet vill brusas ut som en ström. Jag fruktar inte — "Thy tror

Ljåldberg ingen framgång. Tvärtom kommer den säkert bara att framkalla trots och motstånd — eller kringgå. Men förbättra förhållandena ombord på fartygen så för sjömannen få det drågligt! Ju sämre de ha det ställt ombord desto mera benägna bli de att festa i land. På de nya fartyg som ha det väl ställt för besättningens existens inte hamnproblemet på tillnärmelsevis samma sätt som för de dåliga.

Nere i hamnen vid Stadsgränd ligger en båt, som går på London, Antwerpen. Den hör till de äldre, men inte till de allra sämsta. När dörren öppnas till skansen, tror man sig se en rättfälla. Det är ett svart,

Guds löfte som är visst, Han sina barn vill hära, Om dem ur nöd, betryck och brist, Med väldig arm utföra."

Och nu farväl, kära Doktor Hedlund. Med helsing och tillgivenhet Elfrida Andréé.

Konserten, dirigerad av kompositrisen själf, blev en stor framgång. "Snöfrids" författare, Viktor Rydberg, var rörd och tacksam.

I följande brev till S. A. H., som nu blivit "farbror", beskriver Elfrida Andréé ett besök hos Jenny Lind-Goldschmidt:

London 2/8. 82.

M. K. Farbror. I går var jag hos fru Goldschmidt, som var i London på genomsesett som par. Jag hade fått bud att möta henne och herr G. "tio minuter före tolf vid Albert Hall", för att därstädes få spela på orgeln, som är den största i London — och jag antar i Europa. A det storartade instrumentet fansiterade jag en timme. Deretter skulle jag följa med hem till lunchen. Att jag behövdes för den utsökta artigheten — allt jag ej säga! Efter lunchen suto fru G. och jag i en soffa, och utvecklade hon då med mycket skicklighet åtskilliga förelagda ämnen. Så t. ex. sade hon, att en qvinnas hjerna omöjlig kunde passas till att första en orchester, samt att det borde sättas en gräns för, hvad en qvinna får göra och icke göra!

Mitt blod började koka och förr än jag själv visste det, rusade jag ut och började hålla tal om den rättighet hvarje människa har att få arbeta med det hvarför hon har häg och lust och kärlek. Jag slutade med att jag för min del när som helst ville visa att min hjerna räckte till att behålla orden. Jenny Lind har mycket godt hufvud, fast hon tyvärr har några föräldrade idioter, hvarför hon, instället för att bli öfver min djerfhet, tyktes bli allterra intresserad och vänlig. Snart tog hon mitt notepaket, som jag medgafit i akt och mening att visa Hr Goldschmidt, fattade mig i handen och så tågade vi in i Hr Goldschmidts arbetsrum.

Och så började jag spela min symfoni, hvari ännu ingen musiker tittat. "Ar det möjligt att det är riktigt för alla instrumenterna?" hörde jag fru G. hviska till sin man. "Yes, indeed, indeed", svarade Hr G. med märkbar förvåning i röst, medan han djupare satte näsan i mitt partitur. När jag varm och blossand slutat första satsen, sade fru G. "Det är minnsans och stumt och värme i det här!" "Jaha", svarade jag med tjära i halsgruppen, "det är också själ af min själ där!"

Snart letade fru G. fram ur mitt paket ett häfte sänger. Hon bad mig ackompanjera, ty hon ville sjunga. "En vacker höstdag" började hon med, deretter tog hon "Vi ses igen". Deretter skulle jag spela "Tondikter" för Piano hvaraf en skulle spela om derför att den var "charming". Deretter tog jag afsked och fick jag omfångning och kyssning.

Venligaste helsing från Elfrida Andréé.

trångt håll, där det börjar röra sig av människor, myllra av ben, kroppar och huvuden. Efter en liten stund urskiljer man fyra kojer, ur vilka resa sig fyra pojkar. De få inte rum på golvet utan dingla med benen över kojantenn. Det finns också bara en enda pall. En liten småt trähylla full med tallrikar, potatisall, kaffekoppar. Kläder på väggarna. Efter två månaders strapats är en god dress förstörd, där den oskyddad hänger mitt i röran, gnuggas mot vägen, fläckas av färg och smuts. Inte plats för ett handfat, inte plats för mer än högst två i taget att klä sig.

Ser man nu efter vilka brotts-

UR "SKIBET GAAR VIDERE". Av Nordahl Grieg

EN NY KONTINENT

Forts. fr. sid. 7.

Ett skib kommer ind paa havnen og stanser en stund paa sin vei fra hav til hav.

Wincheen braker, losskranererne slaar sine kloer ned i de aagne lasterum og slænger sit rov ind paa land. Bryggenes mænd, hvis ben er blitt smaa og krumme under tunge bærer, er de og hersker over skibet. Men om kvelden blir alt stille og bare skibets egne er tilbage ombord. Men i flok og følge drar de paa land, havnen kalder paa dem, undergangen kalder paa dem med sin rustne latter. Utpaa natten raver de ombord med sine piler. Men nogen gaar forborde, bøiet under en graa sjøskækk, og de kommer aldrig igjen.

Men engang staar et ungt ansigt i mørket nede paa kaen, det er en ny mand, som intet vet. Han stirrer op paa den vældige verden av jern, som skyter og foran ham, og undrende spør han: hvad skjuler skibet, hvad er det?

Benjamin Hall gaar ombord paa skibet.

Benjamin staar ved rædken og stirrer ut i den mørkende kveld. Sjøene vasker med bløte skulv om skutesiden, mens skibet gaar fremover med tunge stempelslag.

"Mignon" gaar endnu langs den norske kyst. Der blinker et par lys derinde, bitte-smaa gule gnister i skjærningen. Underlig at et slikt fjernt lite bluss, som tapes her ute i blæstens vældige, aapne rum, er en

lingstyper og slarviga odgør, som befunnits förtjåna detta lilla svarta fångelse upptækker man, når de tråda ut i ljust, en skara klarögda, rakvuxna, energiska pojkar, just vad som med ett överlagset uttryck kallats "hyggigt folk". De ha alla världens ursåkt för att sjunka ner i smuts och slarv, så länge man ännu erkänner att miljön har någon betydelse. Att de trots sin avskräckande, irriterande hopplösa förvisningsort förmå hålla sig uppe och med livliga ögon intressera sig för vad som rör sig omkring dem är deras egen stora heder och borde vara en förebildelse och en uppfordran för dem, i vilkas makt det står att avhjåla det värsta. Att begära att en man efter en sjöresa med glatt mod skulle förbli i sin fula, trånga, fotogenosande skans i armbågsträngsel med fyra eller fem kamrater på en plats, som är anspråkslös för två — det är att fordra det orimliga. Att våga tala om uppfostran till god smak och häg för de nöjan för dem, som leva sitt liv i sådan omgivning, är ett myckligt och hedrande erkännande av deras inre kraft.

Det finns en liten bok av den norske författaren Nordahl Grieg, Skibet gaar vidare (också översatt till svenska), som med konstnärligt suggererande kraft skildrar sjömannens dagliga liv. Man glömmar aldrig dessa unga, strävande, kringlångda och rörande människor i Mignons besättning, och det för dem själva skakan- och fruktansvärda allvaret i de faror och olyckor som möta dem på land. Tokan anbefalles. Den ropar också för sjömannens vidkommande efter den stora suggestion till en ny livsform, som kunde haft så starka anknytningar i dessa pojkars egen inställning.

Här är ett stort verksamhetsfält. Också med anknytning till hr. Bergmans förut omnämnda ord om "hamnarbetets" betydelse.

C. H.

Lugn och tillförsäkt i alla situationer kan även den svagaste och känsligaste hava, om den är försedd med Instantine; nervlugnande pasta, verkar genast, välsmakande, intages utan vatten. Säljes på apotek.

lampe inde i et værelse, hvor en mand læser sin avis og hører leker. — Sivert hænger ved siden av Benjamin og ser fortaopt mot land. Ingen av dem taler, deres sind er fyldt av farvellets fine og gamle vind. — De rusler ind i ruffen.

Rundt bordet sitter karene og spiser. Det er Narvik, ruffens ældste, hvis dom alle de unge lytter til. Det er Mannan, den kjæmpesterke med det frygtelige aar som skjærer sig nedover kindet fra venstre öie. Det er Pedro med det blide, sorgmodige ansigt, som altid er lukket og uransægt. Ingen vet noget om ham uten at han er italiener og kom ombord for et aar siden paa Java. Men til gjengjæld har alle god greie paa den hund Oskar, dette er hans første tur til sjøs, men i syv aar har han faaret paa kysten. Og han skjuler ikke sin skam, men taler til den, som vil høre paa ham, om de dage han var dampskibens skræk og glæde.

Og saa er det Risør med det rø Haar og fregnede ansigt. — Flere er det ikke rundt bordet.

Smukken Aalesund er tilrørs og Leif, letmatrosen paa hans vakt, gaar paa utkik med tunge dunk i over dem. Saa er der igjen bare Sivert og Benjamin, skibsmæglerens søn, som vil vite hvad sjön er, for han tar fatt, to unge gutter, som han fundet hverandre fra første stund, to ansigter som sammen vender sig mot livet. —

Omsider lægger Narvik kniv og gaffel ned, og Benjamin ser at Risør og Sivert hurtig gaa av dem. De tar vist Narvik til møster i alle ting.

— Jeg hører de er saa rasende paa Aalesund paa andre siden av gangen, fortæller Sivert. Han hadde faatt tak i søsteren til fyrbøter*-Anton, siert de. Men det kan vel ikke være tilfældet.

Nattens henlighet rykker med ett tætt ind paa Benjamin.

— Det høres ikke rimelig ut, sier Mannan.

— Hele tiden mens Anton har været ombord, har han pratet om den søsteren, rest pløgsom har han været med det smakket sit. Hun var saa bra og saa snil at det ikke var maate på det. — Nei, det kan ikke ha været hende.

— Jo det var hende, sier Risør og manövrerer sig ut fra benken, det fortalte fyrbøter*-Gustav mig. Men det er en lang historie og vi maat ut og løse av.

Han og Mannan gaar.

— Det var lumpent av Aalesund ikke at la hende gaa, sier Benjamin og forundres over sin egen stemme.

— Der har vi Aalesund selv, saa nu kan du fortælle ham det, flirer Oskar nede fra sin tallerken og skuler skædført op paa Benjamin.

— Smækker nogen om mig? spør Aalesund og folder de norske, taloverne armer over brystet. Ansigtet virker endnu hardere og mørkere end kvelden før.

— Ja, det var mig som mente du kunde latt søsteren til Anton i fred.

— Nei jassaa da smaan! — Dra bare hjem og be mor din fø dig tilbake, og bland dig ikke op i vokse folks saker. Ellers skal der bli slutt paa den storsnutetheten din, skal jeg hilse og si.

Men Sivert kommer Benjamin tilhjelpe: — Han sa bare det som vi alle mener: du behøvet ikke netop ta søsteren til en kammer. Vilde du kanskje ikke om du fandt søsteren din ombord her? —

Alle sitter tause og ser paa dem som taler.

Benjamin ser et sekund ned i et sveig av sin egen ynkelighet, nu kan han være melkevit av bevidrelser, men han våde og foretoget i matt da hanen god.

Men klaffen lukker sig igjen og han sier: Det er ond for mig som er ny at si noget, det er dem som vil tro det er for at være overlegen. Men Sivert sa det rigtige: Du vilde ikke like at finde din søster ombord.

— Aa hold du den fordomte kjæften din, skriver Aalesund. Staar jeg til regnskap for dig kanskje? La min søster være. Hun er tusen gange for god til at taes i din mund.

— Guttan har lov til at si hvad han vil, sier Narvik rolig. Du vet, jeg er ikke den mand som lægger mig op i en andens saker, Aalesund, og allerminst i dine, men ingen kan vel tvile paa at Benjamin har rett.

— Du Narvik skal nu altid være saa heldvendes bra og selvgod, slænger Aalesund ut.

* fyrbøter = eisdare.

Narvik reiser sig, han er stiv og kold i ansigt og öinne lyser som blaa stalt. — Aalesund stirrer igjen med ett mørkt, hatefullt blik.

Det er taust som døden i ruffen. De to mænd staar bare og ser paa hverandre. Alle vet at det er stille for stormen.

I det samme lyder en svag krafning paa døren.

Sivert reiser sig og lukker op. Ind springer Santos.

Santos er skibets hund, en liten ellevealdrig argentinsk terrier, som Sivert stjal nede i Rosario paa forrige turen. Den farer omkring paa skibet fra morgentil kveld og er gresneløst øskt av alle.

Nu er den i et bløt borte hos Aalesund og hopper op paa ham. Han støter den bort, men den hopper igjen og slikker ham paa haanden. Da begynder han at stryke den over hodet og det er som Aalesunds ansigt pludselig blir mindre hardt.

Men med ett blir døren revet op med et smeld, det er Risør: Er Santos her, gjem dem, gjem dem! Andestyrmann skal slaa den ihjel, jeg hørte det paa midtskibet.

Saa forsvinder han igjen i mørket. Aalesund griper lynsnart Santos og lægger den op i kjølen. Litt stille, sier han og breier teppene over.

Da staar andestyrmann i døren. Han holder en rusting i haanden.

En tung, rugende, stilbet møter ham. — Er Santos her, spør han.

— Nei, svarer Aalesund. — Nei, svarer Narvik. — Det var da underlig, jeg syntes saa tydelig. — Santos maa nemlig dræpes.

— Dræpes? spør Narvik. — Ja. Det er hundekarantene paa seks maaneder i England og vi skal ind til South Shields for at bunkre. Derfor skal Santos dræpes.

— Da faar De finde den selv, sier Sivert og ser trossig paa ham. Og den kan bli sundelig nok at finde. Men er det ikke saa at skipperen har en fin angora-kat borte paa midtskibet.

— Jo, hvad med den? — Jeg har bare hørt engang, sier Sivert og stirrer ham rolig ind i öinene, at katter skal ha lett for att gaar over bord naar det slinger litt.

— Det har jeg ogsaa hørt, Sivert, sier Narvik og smiler. — Jeg og. — Jeg og.

Andestyrmann ser sig rundt paa de kolde, bestemte ansigter.

— Ikke vær urimelige da karer. Santos maa dræpes.

— Det kan bli vanskelig nok det, sier Aalesund.

— Tror dere, det er for min egen fornøjelses skyld jeg kommer for at dræpe den? Men skipperen har sagt det og det skal gjøres. Hvor er Santos?

— Santos? sier Sivert. Hvem er det? Aa, jo, var vist engang en hund forut som het Santos, men den brød vi os ikke om. Vi lot skipperen dræpe den.

— Ikke vær stor i kjæften, Sivert! — brummer andestyrmann. Men du Narvik som er den ældste og som ellers er en fornuftig mand — hvor er hunden?

— Jeg bryr mig ikke om at si noget om det, svarer Narvik.

— Hör her gutter, sier andestyrmann fortløilig og sætter sig med paa benken blandt dem. — Santos maa dræpes. Det er selolark. Den som finder den, skal faa en pen dusør og takk oven i kjøpet.

Oskar reiser paa hodet. De brøte öinene som hænger dybt nedover kindet, begynder da lyse. Han stirrer længselsfuldt op mot Aalesunds køl.

Naa hunden først skal dræpes, er det vel godt at en faar dusøren, og hvorfor ikke han?

Deuten har han aldrig likt Santos eller nogen anden hund.

— En pen dusør, sier Aalesund, er det ikke tredve silpøenge som er taksten. Jeg tror der er ingen her som har lyst at forraade Santos öfver det.

Men offiseren hører ikke paa ham, han sitter og følger retningen av Oskars blik. Nu vet han hvor hunden er.

Han reiser sig: Dere tvinger mig altmaa til at lete selv, Javel, jeg faar prøve.

Det blir saa stille i ruffen at det gör öndt.

Alle sitter som støtter og følger hans bevægelser.

Benjamin synes han hører hjertene banke omkring sig.

Aa Gud, der begynder han at søke i køl-

riariets diktauter kommer åter att avlösas av nya grupper överbåde. Men varför skall denna rytin markeras med blod, varför måste denna avlösning ske med våld? Vad tjånar det till att den mänskliga anden har inskränkt sjukdomens, lidandets och dödens makt genom vetenskap och förntningar, om vår ändliga förmåga måste göra halt inför ansträngningen att upplösa våldet. Det är sant att det finns giftstoff inom mänskan, men man får icke göra förförståelsemedel av dem. Må vi, säger en författare, betvinga all hjärtats tröghet. Må vi utan återvändo arbeta och söka. Allt kan anpassas och förändligas. Om giften är evigt och allestädes, må vi söka ett motgift, som oskadliggör det.

Denna bok förmedlar ens bekant-skapande med några intressanta kvinnliga författare bl. andra Marianne Rauze som vi nyss citerat. Men behandlingen av kvinnans hållning inför det stora problem, hennes del i detta sökjande efter motgift, är kortfattad och slutar i ett svepande negativt ödomme. Kvinnan har icke gjort någon verklig insats, hon har icke förstått att det är icke-våldets princip hon skulle företräda. En författare liknar kvinnorna under kriget blåsyrebittert vlyktaimestria. Så som de gonade sig, njöto och skroto på sina kaffepar av sina mäns och sitt lands bedrifter, så uppförde sig nog också Klytiamnestra under trojanska kriget. De dödade icke direkt, men de dödade indirekt därmed sina egna söner. Man erinrar sig vid detta, att Romain Rolland en gång ställde upp Antigone som kvinnans förebild. . . .

En annan författare har dock något hopp för framtiden. Han tror att det blir genom den nya uppfostran man kommer att kunna nå mödrarna och få dem att förstå att det är en

ene. Han ryster teppene och gaar fra køl till køl. Närmere och närmere kommer han. Nu har han bare Aalesunds igjen.

Der vet han at Santos ligger. Han skinter allerede det myke omrind av det lille legeme under teppet. Da er det som han pludselig blir lammet av den dirrende stilhet omkring sig.

Han vender allerede med munden ferdig til at fris naar hunden blir fundet, men de andre gjöre andestyrmann underlig tilmode.

Der er ansigter som er bleke og fortrukne av angst, men andre er truede haarde av hat.

Alle sitter med nervene spændte som barduner.

Blev han røiet over en slik trofasthet mot en hund eller kanske følte han at det kunde være at friste folk over evne?

Han stryker rolig bort over Aalesunds køl og sier: Nei jeg finder ikke hunden, jeg oppgir det. Det var kjedelig, godnatt karer.

Godnatt, gisper de rundt omkring. Døren lukker sig bak ham.

Et jubelskiffet løfter sig i ruffen — de bujer og ler og danser! Benjamin mærker pludselig at Aalesund omfavner ham. Aa, det er en glæde av den anden verden.

Sivert springer bort og trækker Santos frem.

Den blir slyngt omkring som ett nøtteskal paa et hav av kjærten.

— Lille Santossen, ja du er fin du, vores egen liten Santos. Saa der hvor rolig den laa, den forstod nok hvad det gjaldt. Ja Santos er nok basen han. Ja var det Santossen!

Mændene stemmer frem sine meningsløse utbrudd av ömhet, forvirrede smaa kjær- lighetsbektødelser, slike som man bare kan si til barn og hunde.

— Jeg lurar paa om andestyrmann saa den, sier Narvik.

— Er du galen, sier Sivert, da hadde han nok kakked den i hodet med rustpiken.

— Jeg er ikke saa sikker, fundere Nar-

ny idé ute i världen. Men bli de en gång vunna för ett nytt betraktelsesätt, ha de möjligheter att genom sina kooperativa sammanslutningar bli en makt. Det är den förebildiga Women's cooperative Guild i England som inspirerat honom. Och den är ju mitt i sina konsumentbestyrer aktivt och radikalt pacifistisk. Han har alldeles rätt i att bland dessa enkla kvinnor vilka som helst, finns en orädd och orubblig fredsvilja.

Är det ändå icke, säger samme författare, som om samtidigt med massavfallet från fredsviljan av 1918 också rörde sig inom mänskligheten en ny längtan efter spontaneitet, efter att lösa och höja skaparvirket inom människorna? Vi börja väl ändå förstå nu, att det icke så mycket gäller mekanisk, teknisk utveckling som tvångsfritt skapande. Den nya riktningen inom uppfostran vill hjälpa barnet att själv inhämta kunskap och dra sina slutsatser. Den nya psykologien vill hjälpa mänskan att befria sig själv, den nya läkekonsten hjälpa henne att bota sig själv. Det gäller alltså på alla håll främst att befördra den skapande kraften. Mot detta återvändande till förtroendet för livets egen inre växande kraft står ju våldsmetoden i svåraste motsättning, emedan den skär in i den naturliga processen, förvrider eller avbryter den. Våld är ju det oandligaste, det mest mekaniska av alla uttrycksmedel, krig det brutallaste, yttersta formen av våld.

Emellertid står ju alltid kvar frågan om våldet och dess nödvändighet under det nuvarande läget. Vi få återkomma till bokens behandling av den saken och till dess avslutande avdelning om icke-våldsprincipens tillämpning i handlingsens värld.

Elin Wägner.

Men det var sandelig godt at Aalesund var saa snar til at gjemme den, da andestyrmann kom in.

— Ja det var merkelig fint gjort! Utten Aalesund hadde det ikke sett greit ut for Santos. Og Sivert kugger hunden i armene og lægger dens hode op mot sit.

— Aa det var ikke stort jeg gjørde, sier Aalesund beskedent. Men du var god Sivert, da du svarte om Angorakatten. Du hadde hørt at det var gaatt katter overbord, naar det slingret sa du.

— Jægg, skulde den ha faant ga uttenbords, hvis de hadde dræpt Santos, sverger Leif.

— Ja, det kunde skipperen ha gjødt sig paa, sier Benjamin. Han er saa lykkelig saa han kunde graate. Hans sjæl strømmer mot de andre, han kunde falde paa knæ og takke Gud fordi Santos er frelst og fordi han faar dele denne lykke.

Aalesund sætter sig bort til Narvik. — Du hadde rett, sier han. Men jeg trodde ikke det var søster til Anton. Jeg var fuld, ser du. Det er saa rart med det.

Ordet er fundet.

— Ja det er saa rart med det, sier Narvik og smiler. Slikt hunder den bedste.

Aalesund nikker til Sivert og Benjamin og de er lykkelige over forsoningen.

Og Benjamin synes pludselig at hatten ikke har været saa raa og hellig allikevel. Aalesund visste ikke at det var Antons søster, det var sandt som Narvik sa: Slikt hunder den bedste.

Og mens han staar og ser disse mænd danse rundt med öinene blanke av den samme lykke som jubler inde i ham selv, aner han for første gang hvad de ord betyr:

Salig er de endelige. . . .

Endelig blir de saa rolige saa de kan gaa tilkøls. Benjamin ligger i et rus av lykke. Santos har lagt sig til ro hos ham for natten. Han stryker den atter og atter over den varme pels, til den sovner. Da ligger han forsigtilt stille for ikke at vække den. Uttenfor bruser fallet av hav og mørke.